

Képzőművészeti Szemle

A **Nemzeti Szalon** hetvenötödik csoportkiállításán öt művész mutatja be újabb, nem egyenlő értékű, különböző tárgyú munkáit. A nagy teremben *Gussich Jenő* húsznál több életnagyságú portréval szerepel, melyek panoptikumká alakították át ezt a helyiséget, ahol az alakok nem viaszból, hanem olajnyomatokból készültek. Az arcképek legtöbbször erőszakos beállításúak, néha zsánerszerűek, a színezés nyers, porcellános, rajza kemény. Gussich egyetlen művészi elgondolása az epidermis pontos visszaadása, már pedig a lélek is valami. *Haála Gyula* tájképei lendületnélküliek, fáradt ecsettel készültek; jobb festményeket is láttunk már tőle. *Szente János* épp az ellentétje. A vászonnak úgy megy neki, hogy majd feldönti a festőállványt; gyors ecsethúzásai szélesek, lendületesek, de minden kegyelet nélkül közelít a természet felé. Az utóbbi két piktor úgy tűnik fel nekünk, — invenciónélküli képeikem, amelyeket régiesen hunyorított szemmel kell néznünk — mint a naggyá vált impresszionizmus csenevész unokái. *Halasi Horváth Isvánnak* jól elrendezett tájain van mondanivalója. Pasztelljei festői kultúrát árulnak el. *Ajkelin Lajos* a csoportban a modern fenegyerek, egyéni hang nélküli, fegyelmetlen, aki mindig az újat keresi. Egyik-másik képén dekoratív.

A **Tamás Galériában** *Medgyessy Ferencet*, az orvosból lett szobrászt látjuk viszont, akif minden bizonnyal az első között kell említenünk, ha a modern magyar plasztikáról beszélünk. Szobrászatának fővonása az egyszerűség, ment minden körmönfonságtól, éppúgy, mint a naturalizmus minden átkától. Szobrain nem az anyagban, a testben, a felület mintázásában éli ki magát, mint ahogy művésze nem mesél, nem lirizál és nem festői. Csak plasztikát akar létrehozni, csak a harmadik dimenziót akarja teljes mértékben, minden feleslegest elnyomva, szuverén jogaihoz juttatni. Józanság, világosság, monumentalitás és valami ősi erő uralkodnak kevés számú szobrain. Kiállított hús darab műve hosszú évek termése. Vele együtt állította ki *Bornemisza Géza* szajnaparti levegővel telített képeit. Előadásmódja szellemes, előkelő, elegáns, de semmi egyéb. A színek egymásmellettségének kölcsönös hatása, az impresszionisták tökéletes megoldása révén — hiszen ez volt az egyik céljuk — nekünk már nem izgalmas probléma. Különösen akkor nem, ha olyan, szinte dekadens, erőltet, finomkodó felújításban kapjuk, mint ahogy ő festi vásznaira. *Perlrott Csaba Vilmos* az örök újíto. Stílust akar csinálni képein és nem veszi észre, hogy csak stilizál; már pedig ez lényeges különbség. Kávéházban

kifőzött teóriái alapján festett képei vitaminnélküli ötletek, egy-egy erőszakos gesztus. Perloffnál a festés csak rossz szokás.

Az Ernst Múzeum százhuszonegyedik csoportkiállítására tódult a verniszázs napján a közönség. Nagyrésze azonban, főleg azok, akik a kiállításokat a bon-ton kedvéért látogatják, vegyes érzéssel — ha nem elégedetlenül — fogadták a kiállítást, amelynek főoka *Medveczky enő* újabb alkotásainak bemutatása volt. Ettől a fiatal festőtől a régi pikturájának lényegét nem ismerők mást vártak. Várták egyenes folytatását annak a klasszicisztikus irányzatnak, amellyel három évvel ezelőtt szerepelt s amely őt egyszerre, a Szinyei-nagydíj révén, közismertté tette. Csak kevesen bocsátották és még kevesebben értették meg mai, önmagával szembeni revízióját, amikor feladva kényelmes, szélmentes helyét, felszedve horgonyát, viharon át új, ismeretlen fáják felé vitorlázik. Ez a megalkuvás nélküli művészet nem találkozik a tömegtetszéssel, nem lehet népszerű és nem lehet hangos sikerű. A hozzáértők körében azonban annál igazabb, valamint örömteljesebb az elismerés.

A fiatal festő egész különös figyelmet és megítélést érdemel. Festészetét röviden úgy lehetne jellemezni, amint azt mondani szokták: „Primat des Geistes über die Materie“. *Medveczky* a kozmosszal — és ezt ki akarjuk emelni, mert fontos és jellemző rá — csak olyan viszonyban van, mint például a vonallal, formával, színnel, vagy akár az alapanyaggal; a vászonnal, a festékekkel, az ecsettel, melynek ura és amelyet tudatos célkitűzés alapján költői gondolatai, illetve festői érzései érdekében szükséges eszközévé tesz csak azért, hogy kifejezhesse vizuális látványosságait. Ha megfigyeljük, úgy látjuk, hogy az effajta piktura a régihez viszonyítva tulajdonképpen megfordított eljárást követ, mert belülről kifelé fest; szó szerint véve: kifejez és nem a külső benyomásokat festi le. Ez természetesen nem egy művész találmánya. Úgy lehet, két évtizede annak, hogy létrejött. Ma mintegy a levegőben van, mint a kor egyik művészeti felfogása. Ennek a bölcseleti irányzatnak, mert hiszen gondolatok megfestéséről van szó, *Medveczky* egyik különösen megtisztultabb, eredeti, egyéni kifejezője. Képzeteinek kifejezésére alkalmas színek, formák, vonalak viszonyba helyezése, ritmus által jön létre festményeinek muzsikája, melyet férfias komolyság, beethoveni fragikus hang jellemez és ez is adja alapját. Meg kellett változnia, mert őszinte akart lenni, amit egyébként már a múltban megértői joggal reméltek, kik nem klasszicisztikus stilizálást, hanem stílust vártak tőle, melynek kikristályosodását elsősorban az Örök Városban folytatott tanulmányai (*Medveczky* a római Magyar Akadémia tagja), a Ludovisi Hera, Bronzino és főleg a vatikáni képtár primitívjei segítették hathatósan elő.

Vas Elemér is jelentős változáson ment át. Sötét, pesszimista palettája sok évi távollét után, a francia Riviera napsütéses kék ege alatt egészséges életöröm hirdetőjévé vált. Impressionista, kit az atmoszféra, valamint a lefestendő tárgyban való gyönyörködés kényszerít a festésre. Annak ellenére, hogy módszere, festői látása nem mentes a francia befolyástól, egyéni hangja van. *Boldizsár István* Ferenczy Károly és iskolájának követője. A természetnek ő is alárendeli magát. Művészi hite, hogy a valóság, amint ő látja, mindig szép s ezt a szépet akarja nekünk leleplezni. Ez szolid művészeti képzettsége révén sikerül is. Olgay professzor utóda, *Vargha Nándor* fa- és linoleummetszeteket állított ki. Ebben a neki új technikában nem annyira a tartalom, mint a szabatos forma, a fehérnek, feketé-

nek találatosa és játéka érdekelte. 136 → Legnagyobb rajza a 'Károlyi',
 Önarcképe és a 'Veronika' karóje, mely utóbbi egészen fiatal.
 Szabai Wagner János rajzai hangulatosaak, irással kiemelve.
 Nem mondhatjuk azt el Meitner karóje grafikájáról, sőt Pasin
 pornográfiájának hatása alatt áll.